

LISÄÄNTYMISTERVEYDEN SANASTO SUOMI-TURKKI

Emilia Talvisaari
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Asioimistulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Talvisaari, Emilia. Lisääntymisterveyden sanasto suomi-turkki. Syksy 2015. 39 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Asioimistulkkauksen koulutus, tulkki (AMK).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli valmistaa lisääntymisterveyden suomi-turkki sanasto tulkeille. Sanasto laadittiin termeistä, jotka oli koottu terveyskeskuksissa, äitiysneuvoloissa, synnytyssairaaloissa, perhesuunnittelukeskuksissa ja hormonipoliklinikoilla tehtyjen tulkaustoimeksiantojen pohjalta. Sanastossa on suomenkielisiä termejä, niiden määritelmiä sekä turkinkieliset vastineet turkinkielisine määritelmineen.

Opinnäytetyö muodostuu raportista, joka sisältää sekä tietoperustan että kuvauksen tuoteosan eli sanaston laadintaprosessista ja arvioinnin prosessin ja tuotteen onnistumisesta. Tietoperustassa käsitellään lisääntymisterveys- ja seksuaaliterveyskäsitteitä, lisääntymisterveys- ja seksuaaliterveyspalveluita, sanastotyötä ja sen eri vaiheita. Tuote eli sanasto on liitteenä. Opinnäytetyöprosessissa ensin kartoitettiin kirjallisuutta ja muita lähteitä ja sitten valmistettiin sanasto.

Sanakirjat ja sanastot ovat tulkin tärkeimpiä työkaluja tulkaustoimeksiantoon valmistautumisessa ja tulkaustilanteissa. Lisääntymisterveyden sanaston laadintaan oli tarvetta, koska Suomesta ei löydy kattavaa terveysalan termien suomi-turkki sanakirjaa, josta voisi löytyä lisääntymisterveyden sanastoa. Sanasto on tarkoitettu tulkeille, mutta siitä voivat hyötyä myös turkinkielisten kanssa työskentelevät terveysalan viranomaiset sekä turkinkieliset asiakkaat, jos vastaanotolla ei ole tulkkia.

Avainsanat: lisääntymisterveys, sanastotyö, seksuaaliterveys

ABSTRACT

Talvisaari, Emilia. Finnish-Turkish glossary of reproductive health. Autumn 2015. 39 p., 1 appendix. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Community Interpreting. Degree title: Interpreter.

The aim of this study was to produce a Finnish-Turkish glossary of reproductive health for interpreters. For the preparation of the glossary, the terms of reproductive health have been collected during the interpretation assignments in health care centers, maternity clinics, maternity hospitals, family planning centers and hormone outpatient clinics. First there are Finnish terms with Finnish definitions and then terms in Turkish with Turkish definitions.

There are two parts in this study, the theory part and the product of the thesis. The theory part deals with the concepts of sexual health and reproductive health, interpretation in reproductive health care area and terminology work. The glossary can be found in the appendix of the thesis.

Dictionaries and glossaries are interpreters' important tools when they prepare for assignments. There was a need for Finnish-Turkish glossary of reproductive health, because this kind of glossary does not exist. This glossary is for interpreters but also medical staff and Turkish speaking clients can use it if there is no interpreter present.

Keywords: reproductive health, sexual health, terminology work

ÖZET

Talvisaari, Emilia. Fince-Türkçe üreme sağlığı terimler sözlüğü. Sonbahar 2015. 39 sayfa, 1 ek.

Diakonia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Toplum çevirmenliği bölümü: tercüman.

Bu çalışmanın amacı Fince-Türkçe üreme sağlığı terimler sözlüğü hazırlamaktır. Sözlük, sağlık alanında, bilhassa cinsellik ve üreme sağlığı konularıyla ilgili tercümanlık yapan tercümanlara yöneliktir. Sözlük, tercümanın tercümeyle ilgili şekilde yapabildiği için gerekli olan önemli araçlardan biridir. Böyle bir sözlük hazırlanmasına gerek duyulmuştur, çünkü kapsamlı bir Fince-Türkçe sözlük bulunmamaktadır.

Bu çalışma iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda cinsel sağlık ve üreme sağlığı, Finlandiyada sunulan cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri ve terminolojik çalışma hakkında teorik bilgi ve örnekler verilmektedir. Çalışmanın ikinci kısmı ise, ekte bulunan sözlüktür.

Fince-Türkçe üreme sağlığı terimler sözlüğü, sağlık merkezlerinde, anne sağlık danışmanlık merkezlerinde, doğum hastanelerinde, analık polikliniklerinde, aile planlama merkezlerinde ve hormon polikliniklerinde tercümanlık sırasında bahsedilen terimler toplanarak hazırlanmıştır. Sözlüğe basit, tercümanın bu gibi yerlerde tercümanlık yapabildiği için bildiği varsayılan terimler alınmamıştır. Sözlükteki terimler Fince ve Türkçe açıklamalıdır. Terimlerin fince açıklamaları başta Duodecim sağlık terimleri bilim tabanı olmak üzere çeşitli sözlüklerden alınmıştır. Türkçe terimlerin açıklamaları çeşitli internet sözlüklerinden ve bilhassa Doktor Eserdağın internet sayfalarında bulunan infertilite terimleri sözlüğünden alınmıştır.

Anahtar sözcükler: terminolojik çalışma, cinsel sağlık, üreme sağlığı

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYSPALVELUT	8
2.1 Seksuaali- ja lisääntymisterveys osana kokonaisterveyttä	9
2.1.1 Lisääntymisterveys	10
2.1.2 Seksuaaliterveys.....	10
2.2 Äitiysneuvolapalvelut.....	11
2.3 Seksuaalineuvonta	12
2.4 Ehkäisyneuvonta	12
2.5 Raskaudenkeskeytys	13
2.6 Hedelmöityshoidot.....	14
3 SANASTOTYÖ	15
3.1 Tarkoite	15
3.2 Käsite	16
3.3 Termi	16
3.4 Määritelmä.....	16
3.5 Käsitejärjestelmä.....	17
3.5.1 Hierarkkinen suhde	18
3.5.2 Koostumussuhde	18
3.5.3 Funktiosuhde	19
3.6 Vastinetyö.....	19
4.1 Sanaston rajaus, aikataulu, termien määrä	20
4.2 Lähteet	20
4.3 Vastinetyö.....	21
5 POHDINTA	25
LÄHTEET	27
LIITE 1: LISÄÄNTYMISTERVEYDEN SANASTO SUOMI–TURKKI.....	30

1 JOHDANTO

Ihmisen terveyden kannalta on hyvin tärkeää, että hoitohenkilökunta ja potilas ymmärtävät toisiaan. Jos osapuolet eivät ymmärrä toisiaan kunnolla yhteisen kielen puuttumisen johdosta, saattaa syntyä väärinkäsityksiä ja seuraukset voivat olla hyvinkin ikäviä ja jopa vakavia. Hoitohenkilökunta saattaa ymmärtää väärin potilaan vaivoja, ja potilas saattaa ymmärtää väärin hoitohenkilökunnan antamia ohjeita. Jos osapuolilla ei ole yhteistä kieltä, viranomaisen tehtävänä on järjestää tulkki vastaanotolle. Tulkin on osattava kummankin osapuolen kieltä ja hänellä on oltava kummankin kulttuurien tuntemusta, jotta hän voi toimia viestinvälittäjänä osapuolten välillä. Jotta tulkki pystyy välittämään viestiä kahden toistensa kieltä osaamattoman osapuolen välillä mahdollisimman muuttumattomana, hänen tulee valmistautua tulkkaukseen hyvin huolellisesti.

Toimiessani tulkkina terveysalan vastaanotoilla olen huomannut, että lisääntymiseen ja lisääntymisterveyteen liittyvät asiat ovat hyvin intiimejä ja henkilökohtaisia. Käsiteltäessä lisääntymiseen liittyviä asioita usein on käsitelty myös seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyteen liittyviä asioita, koska lisääntyminen ja seksuaalisuus liittyvät toisiinsa. Joillakin tulkattavilla asiakkailla on ollut vaikeuksia puhua näistä asioista. Se voi johtua kulttuurieroista tai vaikkapa tulkkauksista. Näiden asioiden käsittelemisen onnistumisen kannalta tulkin ammattitaidolla ja ammattitaidolla on hyvin tärkeä rooli. Lisääntymiseen ja seksuaalisuuteen liittyvän erikoissanaston hallinta on yksi osa tulkin ammattitaitoa.

Opinnäytetyönäni on kehittämispainotteinen opinnäytetyö, jonka tuloksena on laadittu tulkeille tarkoitettu lisääntymisterveyden suomi-turkki sanasto. Lisääntymisterveyteen liittyviä asioita käsitellään yleensä terveysalan ympäristöissä, muun muassa terveyskeskuksissa, synnytysairaaloissa, äitiyspoliklinikoilla, äitiys- ja lastenneuvoloissa, perheneuvoloissa sekä ehkäisy- ja seksuaalivouktoa tarjoavissa paikoissa. Näissä ympäristöissä käsitellään pääasiassa raskautta, raskaudenkeskeytystä, raskauden ehkäisyä, lapsettomuutta, hedelmöityshoitoja, synnytystä ja sukupuolitauteja. Kieli, jota näissä ympäristöissä käytetään, on yleensä lisääntymiseen ja seksuaalisuuteen liittyvää erikoiskieltä.

Lisääntymisterveyden sanasto suomi-turkki on tarkoitettu tulkeille. Asioimistulkin ammattisäännösten (2013) mukaan tulkki valmistautuu tulkkaukseen huolellisesti ja hän tulkkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumatonta. Yksi tärkeimmistä tulkin työvälaineistä tulkkaukseen valmistautumisessa ja tulkkauksilanteessa on muun muassa sanakirja. Jos tulkki tietää etukäteen tulkkauksen aiheen, hän voi valmistaa aiheeseen liittyvän sanaston, jota voi sitten käyttää tulkkauksilanteessa tukena.

Lisääntymisterveyden suomi-turkki sanastolle on tarvetta. Kun itse olen valmistautunut terveysalan tulkkauksiin ja varsinkin lisääntymis- ja seksuaaliterveyteen liittyviin tulkkauksitoimeksiantoihin, olen huomannut, että tämän aihealueen sanastoa kieliparilla suomi-turkki ei ole. Olemassa olevat suomi-turkki sanakirjat ovat suppeita yleiskielen sanakirjoja. Valmistautuessani tulkkauksiin, joissa on tarvittu eri alojen erikoiskieltä, olen etsinyt termien vastineita ensin suomi-englanti ja sitten englanti-turkki sanakirjoista. Lisääntymis- ja seksuaaliterveyden suomenkielisten termien turkinkielisiä vastineita olen etsinyt turkinkielisten lääketieteen termien sanakirjoista ja muun muassa sairaaloiden ja lääkäreiden internetsivustoista sekä opetusvideoista.

Asioimistulkkauksopintojeni aikana Diakonia-ammattikorkeakoulussa olen perehtynyt sanasto- ja termityöhön. Innostuneena niin sanastotyöstä kuin opintojeni aikana tekemistäni tulkkauksista päätin tehdä sanaston niin itselleni kuin muidenkin tulkkien hyödyksi. Vaikka laatimani sanasto ei pohjautu varsinaiseen terminologiseen työhön, opinnäytetyöni tietoperusta sisältää sanastotyön tärkeimpiä käsitteitä ja sen eri vaiheita. Aion tulevaisuudessa laajentaa sanastoa koskemaan terveysalan muitakin osa-alueita. Sanastosta voisi olla hyötyä myös turkinkielisten kanssa työskenteleville terveydenhuoltoalan viranomaisille, tulkkiopiskelijoille sekä turkinkielisille asiakkaille, jotka eivät hallitse tämän alueen sanastoa ja haluavat asioida vastaanotoilla ilman tulkkia.

2 SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYSPALVELUT

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi Suomen ensimmäisen Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelman vuosille 2007–2011. Toimintaohjelma päivitettiin Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen Seksuaali- ja lisääntymisterveysyksikössä yhteistyössä asiantuntijoiden ja järjestöjen kanssa ja julkaistiin Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014–2020. Muun muassa seksuaalikasvatus, synnyttäjien voimavarojen tukeminen ja monikulttuurisuus ovat toimintaohjelman painopisteitä. (THL 2014.)

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin kuuluvat muun muassa lisääntymisterveyttä edistävä neuvonta ja hoito; raskausajan neuvonta ja hoito; synnytyksen ja lapsivuodeajan hoito; raskauden ehkäisy; lapsettomuuden tutkimus ja hoito; raskaudenkeskeytys; seksitautien ehkäisy, tutkimus ja hoito; seksuaalineuvonta, seksuaaliterapia sekä seksuaaliongelmien tutkimukset ja hoito. Näitä palveluita järjestetään kunnissa ja terveyskeskuksissa monilla eri tavoilla. (Klemetti & Raussi-Lehti 2014, 14.)

Suomessa terveydenhuolto perustuu terveydenhuoltolakiin (2010), jonka tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta. Jos potilas ei osaa suomea tai ruotsia, kielilain (2003) mukaan viranomaisen on järjestettävä potilaalle omankielisen tulkkauksen asiansa käsittelemisessä. Tulkkaus on Hietasen (2007, 280) mukaan viestinnänmuoto, jossa tulkki välittää sanomat yli kieli- ja kulttuurirajojen, vaalien samalla mahdollisimman tarkasti puhujien ajatuksia ja tarkoitusta. Asioimistulkkaus Leinosen (2007, 294) mukaan tarkoittaa suomalaisen viranomaisen ja ulkomaalaisen, esimerkiksi maahanmuuttajan tai pakolaisen, välistä keskustelun, neuvottelun tai kuulustelun tulkkausta.

Luottamus ja hyvä hoitosuhde terveydenhuollon viranomaisen ja asiakkaan välillä ovat mielestäni hoidon lopputuloksen kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Tähän vaikuttaa muun muassa se, kuinka hyvin osapuolet tuntevat toistensa kulttuureja ja tapoja. Mutta yhtä paljon tilanteeseen vaikuttaa tulkin tuntemus tulkattavien

kulttuureista ja itse tulkkaus. Brusilan (2008, 9) mukaan kaikissa kulttuureissa lääkäreillä ja hoitajilla on erityisoikeus lähestyä potilasta, intiimeissäkin asioissa. Terveystieteiden eettisiin periaatteisiin kuuluu, että kohdellaan kaikkia tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Mahdollisuus hyvään hoitosuhteeseen saatetaan kuitenkin vaarantaa toimimalla tahattomasti loukkaavasti tai jopa nöyryyttävästi vieraasta kulttuurista tullutta hoidettaessa. Usein tällaiset tilanteet johtuvat terveydenhuollon henkilökunnan tietämättömyydestä tai ajattelemattomuudesta.

Koska seksuaaliterveys koetaan monissa maissa hyvin yksityiseksi ja intiimiksi asiaksi, seksuaaliterveyteen liittyvien asioiden käsitteleminen vieraalla kielellä ja vieraassa ympäristössä voi tuottaa vaikeuksia kenelle tahansa. Seksuaaliterveyteen liittyvän hoidon saaminen vaikuttaa vieraaseen maahan muuttaneiden ihmisten elämän järjestymiseen uudessa maassa. Uuden maan terveydenhoitojärjestelmän valmius vastata erilaisesta taustasta tulevien asiakkaiden tarpeisiin sekä henkilökunnan asenteet ja tieto, vaikuttavat maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilaan. (Apter, Eskola, Säävälä & Kettu 2009 2–8.)

2.1 Seksuaali- ja lisääntymisterveys osana kokonaisterveyttä

Useiden tekemieni terveysalan tulkkausten pohjalta voin sanoa, että terveys on laaja hyvin käsite ja tärkeä asia ihmisille. Maailman terveysjärjestön (WHO 2015) määritelmän mukaan terveys on ”täydellinen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila eikä vain sairauden puutetta”.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ovat osa ihmisen kokonaisterveyttä ja suvun jatkumisen kannalta varsin merkittävä osa. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden käsitteet määriteltiin vuonna 1994 pidetyssä Kairon väestökongressissa. Kongressissa 179 maata allekirjoittivat 20-vuotisen toimintaohjelman, jonka tavoitteina olivat mm. naisten aseman, hyvinvoinnin ja oikeuksien parantaminen sekä lisääntymisterveyden ja -oikeuksien takaaminen kaikille ihmisille kaikkialla. (Suomen YK-liitto, i.a.)

Klemetti & Raussi-Lehden (2014, 10) mukaan seksuaaliterveyden ja lisääntymisterveyden käsitteiden hierarkiasta on ollut erimielisyyksiä, kun käsitteet otettiin käyttöön. Osa asiantuntijoista on ollut sitä mieltä, että lisääntymisterveys on seksuaaliterveyden alakäsite, ja osa on ollut sitä mieltä, että seksuaaliterveys on lisääntymisterveyden alakäsite. Molemmissa käsitteissä on omat ulottuvuutensa, mutta ne ymmärretään rinnakkaisina käsitteinä ja ne muodostavat toisiinsa täydentävän kokonaisuuden.

Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä ja se käsittää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, sukupuoliroolit, seksuaalisen suuntautumisen, erotiikan, mielihyvän, sukupuolisuhteet ja lisääntymisen. Seksuaalisuutta voidaan kokea eri tavoin, ajatuksissa ja fantasioissa. Se voi ilmetä käyttäytymisessä, asenteissa, uskomuksissa, seksuaalisuuden harjoittamisessa, rooleissa ja suhteissa itseen ja toisiin. (Apter 2006, 450.)

2.1.1 Lisääntymisterveys

Lisääntymisterveys tarkoittaa kaikkia niitä seksuaalisuuteen, lisääntymiseen ja kehon lisääntymisjärjestelmään liittyviä asioita, joilla on merkitystä terveyden kannalta (YSA i.a.). WHO:n mukaan lisääntymisterveyteen kuuluu mahdollisuus tyydyttävään ja turvalliseen seksielämään, vapaus lisääntyä ja päättää milloin ja kuinka usein lisääntyminen tapahtuu, oikeus sopiviin ja hyväksyttäviin ehkäisyvälineisiin sekä pääsyn sellaisiin palveluihin, jotka mahdollistavat turvallisen raskauden ja terveen vauvan synnytyksen (Klemetti & Raussi-Lehti 2014, 10).

2.1.2 Seksuaaliterveys

Seksuaaliterveyden (sexual health) käsite yleistyi 1990-luvulla. WHO:n määritelmän mukaan seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvä fyysinen, henkinen ja sosiaalinen hyvinvoinnin tila. Se sisältää positiivisen ja kunnioittavan lähestymistavan seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin samoin kuin mahdol-

lisuuden tyydyttäviin ja turvallisiin seksikokemuksiin ilman painostusta, syrjintää ja väkivaltaa. (Klemetti & Raussi-Lehti 2014, 10.)

Apterin (2006, 451) mukaan seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvä fyysisen, psyykkisen, emotionaalisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, eikä pelkäänsä sairauden tai vajaatoiminnan poissaoloa. Duodecimin Lääketieteen termiteoksen (2002, 595) mukaan seksuaaliterveys tarkoittaa yksilön kykyä nauttia seksuaalisuudesta ilman, että siitä on ruumiillista tai henkistä haittaa tai vahinkoa hänelle itselleen tai muille.

2.2 Äitiysneuvolapalvelut

Kun olen ollut äitiysneuvoloissa tulkkauksessa, asiakkaana on yleensä ollut raskaana oleva nainen puolisoineen tai nainen yhden tai useamman lapsen kanssa. Joko lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotoilla asiakkaalle on annettu muun muassa tietoa raskaudesta, raskauden etenemisestä, sikiön kehityksestä, synnytyksestä, sikiöseulonnoista, papakokeesta sekä ravitsemus- ja lapsen hoito-ohjeita. Asiakkaan painoa, pituutta ja verenpainetta on mitattu ja kuunneltu sikiön sydänääniä. Lisäksi on kerrottu keinoista arjesta selviytymiseen ja koko perheen terveelliseen elämiseen.

Klemetti ja Hakulinen-Viitasen (2013, 10) mukaan tutkimukset osoittavat, että jo raskausajan elinolot, vanhempien terveys, hyvinvointi ja terveystottumukset vaikuttavat syntyvän lapsen terveyteen ja hyvinvointiin. Siksi ehkäisevää ja koko perheen hyvinvointia tukeva työ on hyvä aloittaa jo raskausaikana tai jo silloin kun raskautta suunnitellaan. Neuvolassa tehtävän työn yksi olennaisimpia osia on lasta odottavan perheen ohjaaminen terveellisten elintapojen omaksumiseen ja sisäistämiseen.

Raskaana oleville suositellaan lääkäriin käyntejä kaksi aiemmin kolmen sijaan ja terveydenhoitajan/kätilön käyntejä 8–9 aiempien 10–13:n sijaan. Terveystarkastuksia synnyttäneille ja heidän perheilleen järjestetään kaksi kertaa ja mahdollisuuksia myös lisäkäynneille, joilla pyritään turvaamaan ongelmien varhai-

nen tunnistaminen ja hoitaminen sekä tukeminen ja tarvittaessa ohjaaminen jatkohoitoon, seurantaan, erityispalveluihin tai sosiaaliturvan piiriin. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 12.)

2.3 Seksuaalineuvonta

Seksuaalineuvontatulkkauksia olen tehnyt muun muassa terveyskeskuksissa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotoilla tai neuvoloissa. Vastaanotolla pariskuntia on yleensä autettu ratkaisemaan sukupuolielämään liittyviä ongelmia, neuvomalla, ohjaamalla ja tarvittaessa lähettämällä jatkotutkimuksiin tai hoitoihin.

Kosusen (2006, 24) mukaan seksuaalineuvonta on oleellinen osa neuvontapalveluita. Niinpä äitiys- ja lastenneuvoloissa tulisi kertoa, miten raskaus ja synnytys ovat vaikuttaneet parisuhteeseen ja sukupuoliseen kanssakäymiseen. Sukupuolielämästä keskustelemalla voidaan osaltaan ehkäistä lapsen saaneiden pariskuntien parisuhdevaikeuksia ja avioeroja.

2.4 Ehkäisyneuvonta

Raskaudenehkäisyyn liittyviä tulkkauksia olen tehnyt yleensä perhesuunnittelu-keskuksissa. Vastaanotoilla on käsitelty muun muassa eri ehkäisymenetelmiä. Hoitaja tai lääkäri on keskustellut asiakkaan kanssa hänen tulevaisuuden suunnitelmistaan ja asiakasta on autettu valitsemaan hänelle sopivin ehkäisymenetelmä ja on annettu ennako- ja jatko-ohjeita ehkäisymenetelmään liittyen. Ehkäisymenetelmänä on voinut olla esimerkiksi ehkäisypillerit, kondomi, laastari, kupari- tai hormonikierukka. Yleensä tällaisilla vastaanotoilla on ollut äskettäin synnyttäneitä naisia tai pariskuntia, jotka eivät enää halua lasta.

Neuvolan terveydenhoitajat ovat tärkeitä neuvonantajia perheen arjessa ennen ja jälkeen synnytyksen. Niin parisuhdetta, seksuaalisuutta, hedelmällisyyden palautumista kuin raskaudenehkäisyäkin koskevissa asioissa neuvonta on

oleellista. Kumppanin mukanaolo on luonnollista, kun puhutaan hedelmällisyyden palautumisesta ja raskaudenehkäisystä. Joissakin kunnissa naisille annetaan maksutta kolmen kuukauden minipillerit tai asetetaan kierukka jälkitarkastuksen yhteydessä. Joissakin kunnissa voidaan antaa pilleriresepti tai asettaa asiakkaan itsensä hankkima kierukka. (Suhonen 2010.)

2.5 Raskaudenkeskeytys

Raskaudenkeskeytykseen liittyviä tilanteita olen tulkannut yleensä synnytyssairaaloissa, joko poliklinikalla tai osastolla. Raskaudenkeskeytysvastaanotolla on ollut erittäin tärkeitä, että asiakas ymmärtää hänelle annettuja raskaudenkeskeytykseen liittyviä ohjeita ennen ja jälkeen toimenpiteen. Koska raskaudenkeskeytys on ollut yleensä asiakkaille melko tunteita herättävä tilanne, olen kokenut, että tulkin ammatillisuudella on tuolloin erityisen suuri merkitys.

Raskauden keskeytyksen hoidosta on olemassa Käypä hoito -suositus (Klemetti & Raussi-Lehti 2014, 130). Raskaudenkeskeytys, sen perusteet ja toteutus on säädetty Suomessa lailla (Laki raskauden keskeyttämisestä 1970). Keskeyttämistä varten on keskeytyksen hakijan sekä lääkärin täytettävä lain vaatimat lomakkeet.

Raskauden keskeyttämisperusteet jakautuvat neljään ryhmään:

- 1) raskaus voidaan keskeyttää, jos se on kestänyt enintään 12 viikkoa ja lapsen synnyttäminen ja hoito olisivat hakijalle hänen elämänolojensa vuoksi huomattava rasitus, raskaus on alkanut raiskauksesta tai äidin tai isän sairaus rajoittaa vakavasti heidän kykyään hoitaa lasta.*
- 2) Raskaus voidaan keskeyttää, jos se on kestänyt enintään 12 viikkoa ja nainen on raskauden alkaessa alle 17-vuotias, täyttänyt 40 vuotta tai synnyttänyt neljä lasta.*
- 3) Erityisistä lisäsyistä raskauden keskeytyslupaa voidaan anoa Valviralta (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto), kun raskauden kesto on enintään 20 viikkoa.*
- 4) Jos epäillään tai on todettu, että sikiöllä on kehityshäiriö tai poikkeavuus, keskeytyslupa anotaan Valviralta. Keskeytys voidaan tehdä ennen 20. raskausviikkoa tai erityistapauksissa ennen 24. raskausviikkoa. (Käypä hoito 2015.)*

2.6 Hedelmöityshoidot

Lapsettomuuteen ja hedelmöityshoitoihin liittyviä tulkkauksia olen tehnyt yleensä synnytysairaaloiden hormonipoliklinikoilla. Vastaanotoilla on käsitelty muun muassa pariskuntien sukupuolielämään liittyviä asioita, lapsettomuutta, lapsettomuuden mahdollisia syitä, lapsettomuushoitoja, hoitojen riskejä sekä on annettu lapsettomuushoitoihin liittyviä ohjeita. Ohjeet ovat olleet yleensä hyvin yksityiskohtaisia ja tarkkoja.

Hedelmöityshoitojen antaminen perustuu Suomen hedelmöityshoitolakiin (2006). Hedelmöityshoitoja ovat muun muassa inseminaatio eli keinosiemenitys, koeputkihedelmöitys (IVF) ja siittiön mikroinjektio munasoluun (ICSI). Arviolta 80% kaikista lapsettomuuspotilaista saa lapsen, edellyttäen, että potilailla on mahdollisuus ja halu tehokkaisiin hoitoihin. Hedelmöityshoidoista on ollut apua monille lapsettomuudesta kärsiville pareille ja vuosittain Suomessa syntyy tuhansia lapsia lapsettomuushoitomenetelmillä. (Tiitinen & Unkila-Kallio 2015.)

3 SANASTOTYÖ

Jokapäiväisen elämän viestinnässä käytetään enimmäkseen yleiskieltä. Kotimaisten kielten keskuksen (i.a.) mukaan yleiskieli on kielimuoto, jota käytetään muun muassa sanomalehtien, television ja radion uutisissa, oppikirjoissa, asiakirjoissa, käyttöohjeissa ja tiedotteissa. Erikoisalojen kieli, esimerkiksi lääketieteen kieli, voi olla muoto- ja rakennepiirteiltään yleiskieltä, mutta alan erityisnastonsa takia se voi olla ulkopuolisille hankalasti avautuvaa. Sanastokeskus TSK ry:n (i.a.) mukaan erikoiskielten tarkoituksena on taata se, että erikoisalalla työskentelevät ihmiset ymmärtävät toisiaan alaan liittyvissä viestintätilanteissa. Viestinnän kannalta on tärkeitä, että käsitteistä käytetään oikeita termejä ja sanastotyön päämääränä on alan viestinnän tehostaminen.

Sanastotyö eli terminologinen työ tarkoittaa työtä, johon kuuluu tietyn erikoisalan käsitteitä ja niiden nimityksiä koskevan tiedon systemaattinen kerääminen, analysointi, kuvaaminen ja esittäminen. Sanastotyössä on monia työvaiheita, kuten sanastus, käsiteanalyysi, määritelmien kirjoittaminen, sopivien nimitysten valinta ja termistön esittäminen terminologisena sanastona tai termitietokantana. (Sanastokeskus TSK ry 2006, 31.) Suonuutin (2006, 34-36) mukaan sanastotyön vaiheita ovat muun muassa aiheen rajaaminen, aikataulu, käsitteiden määrä, lähteet, käsitteiden valinta sekä käsitejärjestelmät ja käsitteiden määrittely.

3.1 Tarkoite

Tarkoitteet ovat konkreettisia ja abstrakteja todellisuuden ilmiöitä, joita voidaan osoittaa, käsittää tai kuvitella ja joka vastaa tiettyä käsitettä. Konkreettisia tarkoituksia ovat esimerkiksi aineet ja esineet, kuten moottori, ja abstrakteja ovat esimerkiksi terveys, yhteiskunta, tasapaino. Tarkoite voi olla myös keksitty, kuten esimerkiksi yksisarvinen. (Suonuuti 2012, 11; Sanastokeskus TSK ry 2006, 10.) Sanastossani raskaus on esimerkki tarkoitteesta.

3.2 Käsite

Sanastokeskuksen (2006, 10) mukaan käsite on tiedon yksikkö, joka muodostuu käsitepiirteiden ainutkertaisesta yhdistelmästä. MOT sanakirjan (2015) mukaan käsite tarkoittaa ajattelun luomaa abstraktia hahmoa; esineelle tai asialle ominaisten piirteiden kokonaisuutta.

Kun ajattelemme jotakin tarkoitetta, valitsemme joukon sitä parhaiten kuvaavia ominaisuuksia, joista mieliimme tallentuu tiedonosia, joita kutsutaan käsitepiirteiksi (Suonuuti 2012, 11). Käsitepiirteistä muodostuu käsite, joita kuvataan kielellisillä määritelmillä. (Sanastokeskus TSK ry 2006, 6).

3.3 Termi

Termi tarkoittaa jonkin erikoisalan käsitteen vakiintunutta nimitystä, ammattisanaa, kuten esimerkiksi lääketieteen termit (Suomisanakirja 2015). Termit ovat käsitteiden kielellisiä nimityksiä, joilla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön (Sanastokeskus TSK ry 2006, 6). Suonuutin mukaan (2012, 11) termi voi koostua yhdestä tai useammasta sanasta, ja termi voi sisältää muitakin kuin sanallisia aineksia tai olla esimerkiksi symboli, kuten π (pii).

Sanastossani on lisääntymisterveyden termejä, kuten esimerkiksi alkio, alkionsiirto, alkiodiagnostiikka.

3.4 Määritelmä

Määritelmä tarkoittaa käsitteen kuvausta, jonka tulee erottaa käsite sen lähikäsitteistä (Sanastokeskus TSK ry 2006, 19). Riippuen kohderyhmästä, samasta käsitteestä voi olla tarpeen kirjoittaa erilaiset määritelmät. Tällöin käsitteen piirteistä valitaan esimerkiksi maallikoita ja asiantuntijoita varten eri piirteet. (Suonuuti 2012, 19.)

Nuopposen (1999) mukaan käsitteiden määrittelyminen on yksi terminologisen sanastotyön peruskiviä. Erikoisalojen termistöjä ei voi esittää pelkästään sanaluetteloina siten, että on lähtökielinen termi ja sillä vastine yhdellä tai useammalla kielellä, vaan tarvitaan käsitteen olennaisia piirteitä ja eroja esiin tuovia määritelmiä.

Erikoisalojen sanastoissa käsitteitä määritellään kahdella tavalla: sisältömääritelmänä tai joukkomääritelmänä. Sisältömääritelmä kuvaa käsitteen olennaisia ja erottavia piirteitä ja se perustuu lähimpään hierarkkiseen yläkäsitteeseen. Joukkomääritelmässä puolestaan luetellaan kaikki käsitteen kattamat tarkoitteet. Määritelmän tulee olla lyhyt, huolellisesti laadittu ja sen tulee sisältää vain sen tiedon, jonka lukija tarvitsee käsitteen oikealle paikalle sijoittamiseen käsitejärjestelmässä. (Suonuuti 2012, 19–23.).

3.5 Käsitejärjestelmä

Suonuutin (2012, 11–13) mukaan terminologian keskeinen elementti on käsite ja kaiken sanastotyön tulee perustua käsitteiden analysointiin ja käsitteiden välisten suhteiden selvittämiseen. Käsitteet eivät ole irrallisia ilmiöitä vaan ne liittyvät muihin käsitteisiin muodostaen käsitejärjestelmiä, jotka voivat olla yksinkertaisia tai hyvin monimutkaisia. Sanastokeskus TSK ry:n (2006, 6) mukaan käsitteiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät ja käsiteanalyysin tuloksia hyväksi käyttäen kirjoitetaan määritelmiä.

Käsitteistä lähtevää systemaattista työskentelytapaa pidetään sanastotyön lähtökohtana ja käsitejärjestelmät, joita erikoisalojen käsitteistöt muodostavat, selvitetään pohjaksi käsitteiden määrittelylle ja termien valinnalle (Nuopponen 1999, 2).

Laatiessani lisääntymisterveyden sanastoa, en tehnyt systemaattista sanastotyötä enkä valinnut kaikkia termejä käsitejärjestelmien pohjalta. Vaikka sanastoni ei ole varsinaista terminologista työtä, mielestäni terminologisen työn perustasta on kuitenkin hyötyä tulkeille. Tulkki voi hyödyntää terminologisen työn pe-

rustaa tulkatessaan. Jos tulkki ei esimerkiksi tulkkauksilanteessa muista/osaa/löydä jonkin termin vastinetta, hän voi turvautua vaikka käsitejärjestelmiin, eli tulkata termin yläkäsitteellä. Esimerkiksi, jos tulkki tulkkaa *klamydian* tulokielellä *sukupuolitauti*, tulkkauks ei ole tarkkaa mutta ei myöskään väärää. *Sukupuolitauti* on termin *klamydia* yläkäsite.

3.5.1 Hierarkkinen suhde

Hierarkkisessa suhteessa on kyse laajemmasta yläkäsitteestä ja suppeammasta alakäsitteestä, jolloin alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet ja lisäksi vähintään yhden lisäpiirteen. Alakäsitteen voidaan ajatella olevan yläkäsitteen erikoistapaus. (Sanastokeskus 2006, 6.)

Laatimassani sanastossa hierarkkisesta suhteesta esimerkkinä on *sukupuolitauti*, joka on yläkäsite ja *genitaaliherpes*, *klamydia*, *kuppa*, *tippuri* ja *kondylooma* ovat sukupuolitaudin alakäsitteitä. Nämä alakäsitteet ovat kaikki sukupuolitauteja, mutta jokaisessa on vähintään yksi sellainen piirre, joka erottaa sen muista sukupuolitaudeista. Sanastossani ei kuitenkaan ole näiden sukupuolitautilien määritelmiä, joista olisi voinut nähdä mitkä piirteet niitä erottaa toisistaan. Kun vastaanotoilla on käsitelty sukupuolitauteja, on riittänyt, että osaan tautien vastineet.

3.5.2 Koostumussuhde

Koostumussuhteessa yläkäsite on kokonaisuus ja alakäsitteet ovat sen kokonaisuuden osia (Sanastokeskus 2006, 6). Suonuutin (2012, 16) mukaan kokonaisuuden osat voivat olla samanlaisia tai erilaisia. Joskus kokonaisuus on suljettu järjestelmä, joka syntyy vain kaikista osista ja joskus avoin järjestelmä, johon tarvitaan yksi tai useampi määräävä osa ja muut osat voivat vaihdella tai jäädä pois.

Esimerkiksi sanastossani on termit *sisäsynnyttimet*, *munasarjat*, *munajohtimet*. Sisäsynnyttimet on yläkäsite eli kokonaisuus ja se koostuu kokonaisuuden osista eli *munasarjoista*, *munanjohtimista*, *kohdusta* ja *emättimestä*, jotka ovat aläksitteitä.

3.5.3 Funktiosuhde

Käsitesuhteet, joita ei voida luokitella hierarkkisiksi tai koostumussuhteiksi, katsotaan kuuluvan funktiosuhteisiin, esimerkiksi ajalliset, paikalliset, toiminnalliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet. Ne voivat olla assosiaatioon perustuvia epähierarkkisia suhteita kuten esimerkiksi syy ja seuraus, tuottaja ja tuote, tapahtuma ja paikka. (Suonuuti 2015, 17; Sanastokeskus 2006, 6.)

Sanastossani esimerkki funktiosuhteesta voisi olla *hedelmöittyminen* ja *raskaus*. Hedelmöitymisestä seuraa raskaus.

3.6 Vastinetyö

Vastine tarkoittaa tietyn termin kanssa samaa käsitettä vastaavaa termiä toisessa kielessä (Sanastokeskus TSK ry i.a). Vehmas-Lehdon (2010) mukaan vastine täytyy joko etsiä tai luoda. Terminologiassa näitä toimintoja kutsutaan vastinetyöksi (Kalliokuusi & Seppälä 1999). Vastinetyön voi jakaa vastineenhakuun ja vastineenmuodostukseen. Vastineenhaku tarkoittaa olemassa olevan termin, täyden tai osittaisen vastineen, etsimistä vastinekielestä.

4 PRODUKTIOPROSESSI

4.1 Sanaston rajaus, aikataulu, termien määrä

Lisääntymisterveyden sanastoon suomi-turkki olen koonnut lisääntymisterveyteen liittyviä termejä. Sanasto pohjautuu käsitteisiin ja termeihin, joita olen tulkkaustilanteissa kerännyt. Termit ovat sellaisia, joiden merkitystä ja vastineita olen ennen tai jälkeen tulkkauksen joutunut tarkistamaan. Alussa suunnittelin laativani ainakin sadan termin sanaston. Vuoden 2015 alussa aloin etsiä termeille vastineita ja laatimaan määritelmiä. Loppujen lopuksi sanastooni kertyi 84 termiä.

Jo alussa päätin, ettei sanastosta tule pelkästään termilista, jossa on termit kummallakin kielellä. Halusin sisällyttää sanastoon myös termien määritelmiä sekä suomeksi että turkiksi. Termien määritelmien laatimiseen meni varsin paljon aikaa, siksi termejä on sanastossa vähemmän kuin olin suunnitellut.

Sanastossa on ensin suomenkielinen termi ja sen määritelmä suomeksi, sitten on termin turkinkielinen vastine ja määritelmä. Termit ovat perusmuodossa ja yksikössä. Sanasto on suomenkielen aakkosjärjestyksessä. Koska sanasto ei ole kovin laaja, en eritellyt kaikkia termejä aiheittain. Ainoastaan ehkäisymenetelmät, sukupuolitaudit ja rokotukset on lueteltu omien otsikoiden alla.

Sanastosta olen jättänyt pois sellaisia käsitteitä ja termejä, joita terveysalan yleiskieltä hallitsevan tulkin oletan osaavan tulkata ilman sanastoakin, esimerkiksi termit kuten *raskaus*, *neuvola*, *kohtu*, *emätin*, *synnytys*.

4.2 Lähteet

Aloittaessani sanaston valmistamista kartoitin lähteet, joista voisin löytää lisääntymisterveyteen liittyviä käsitteitä ja termejä määritelmineen. Termien suomenkielisiä määritelmiä löytyi pääasiassa Kustannus Oy Duodecimin Terveysportti

tietokannasta, jonne pääsin Nelli-portaalin kautta. Otin puhelimitse yhteyttä Kustannus Oy Duodecimin kustannuspäällikkö Hannu Koskeen ja kysyin häneltä lupaa käyttää Duodecimin terminologian tietokantaa sanastoni termien määritelmien pohjana. Sain häneltä luvan ja sain myös luvan lyhentää termejä sillä ehdolla, etteivät termien määritelmät muuttuisi. Lisäksi joidenkin termien määritelmiä olen ottanut myös muun muassa HUS:in, Mehiläisen ja Väestöliiton internetsivuilta. Määritelmien lopussa on lähdeviittaukset. Osan viittauksista olen merkinnyt tähdillä *, **, ***, ja lähdeluettelosta löytyy mihin lähteisiin on viitattu.

Suomenkielisten termien turkinkielisiä vastineita löysin muun muassa joidenkin turkinkielisten lääkäreiden ja sairaaloiden internet kotisivuilta. Vaikka lisääntymisterveyteen liittyviä lähteitä oli paljon, termien määritelmiä oli välillä aika hankala löytää. Halusin löytää sellaisia määritelmiä, jotka olisivat tyyliltään lähinnä Duodecimin lääketieteen termien määritelmiä. Kun olin tutkinut monia erilaisia turkinkielisiä lääketieteen termien sivustoja, huomasin, että suurin osa määritelmistä oli otettu naistentautien erikoislääkäri Suleyman Esardagin kotisivuilta löytyvästä lapsettomuus - gynekologian sanastosta. Hänen sivuiltaan löytyy laajasti tietoa lisääntymisterveydestä ja seksuaaliterveydestä. Pyysin sähköpostitse lupaa Eserdagilta hänen kotisivujensa käyttämiseen apunani sanastoni laatimisessa ja sain häneltä luvan. Lisäksi olen käyttänyt lähteinä myös muitakin turkinkielisiä terveysalan julkisia kotisivuja, kuten esimerkiksi hedelmöityshoitoklinikka Novaart ja Brüksel naisten terveystakeskus.

4.3 Vastinetyö

Etsin keräämiäni suomenkielisten termien turkinkielisiä vastineita ensin lääkäri Esardagin sanastosta ja kotisivuilta. Jos termin vastine ei löytynyt sieltä, etsin sen hedelmöityshoitoklinikka Novaartin ja Brüksel naisten terveystakeskuksen sivuilta. Esimerkiksi kun löysin ja valitsin termille *ehkäisyrenkas* turkinkielisen vastineen *gebelik önleyici vajinal halka* Esardagin sivuilta huomasin, että siitä käytettiin myös sanaa *nuvaring*. Kun tutkin termiä *nuvaring* tarkemmin, minulle selvisi, että *Novaring* onkin ehkäisyrenkaan nimi. Samoin vaikka termin *ehkäisykapseli* turkinkielinen vastine on *deri alti kapsül*, siitä käytettiin myös sanaa

norplant, vaikka Norplant on ehkäisykapselin nimi. Joissakin tapauksissa siis erisnimiä käytettiin kuin ne olisivat yleisnimiä.

Jos olisin päättänyt tehdä sanastosta vain termilistan ilman määritelmiä, silloin joidenkin termien vastineiden etsimiseen yksi hyvä lähde olisi ollut WHO:n kehittämä kansainvälinen ICD-10 tautiluokitusjärjestelmä. Komulaisen (2011, 4) mukaan ICD-10 tautiluokitusjärjestelmän alkuperäinen käyttötarkoitus oli sairastavuuden ja kuolemansyiden tilastointi, ja joka on sittemmin laajentunut käsittämään myös potilaan hoitoon liittyvät käyttötarkoitukset. ICD-10 tautiluokitusjärjestelmässä ei ole termien määritelmiä, kun taas minä halusin sanastooni myös termien määritelmiä sekä suomeksi että turkiksi.

4.4 Määritelmien laadinta

Sanastoni on tarkoitettu tulkeille ja siksi olen pyrkinyt siihen, että termien määritelmät ovat lyhyitä, helposti ymmärrettäviä ja sisältävät käsitteiden olennaiset piirteet. Määritelmiä en ole itse laatinut vaan ne pohjautuvat määritelmiin, jotka olen löytänyt aikaisemmin mainitsemistani lähteistä. Joitakin määritelmiä olen lyhentänyt mutta siten, ettei määritelmän sisältö ole muuttunut. Esimerkiksi Duodecimin lääketieteen termit tietokannassa *keltarauhashormoni* ja *kohdun limakalvo* on määritelty seuraavasti:

keltarauhashormoni *luteal hormone e, gulkroppshormon -et r keltarauhasen ja istukan erittämiä hormoneja (etenkin progesteroni), jotka muokkaavat kohdun limakalvoa →kuukautiskierron loppuvaiheessa ja raskauden aikana sikiön kasvulle otolliseksi (Duodecim 2015)*

kohdun limakalvo *endometrium la e, tunica mucosa uteri la, livmoderslemhinna -n, endometri/um -et r endometrium | kohdun sisäpintaa peittävä limakalvo, jonka paksuus ja rakenne vaihtelevat munasarjojen hormonierityksen mukaan ja joka irtoaa osittain kuukautisvuodossa (Duodecim 2015)*

Sanastossani *keltarauhashormonin* ja *kohdun limakalvon* määritelmät olen lyhentänyt muotoon:

keltarauhashormoni keltarauhasen ja istukan erittämiä hormoneja

kohdun limakalvo (endometrium) kohdun sisäpintaa peittävä limakalvo

Kaikkien termien turkinkielisiä määritelmiä ei käyttämistäni sanastoista löytynyt. Esimerkiksi termin *rahim sarkmasi* (kohdunlaskeuma) suoraa määritelmää en löytänyt sanastoista. Mutta lääkäri Eserdagin kotisivuilla on paljon perusteellista tietoa tästä aiheesta. Laadin itse määritelmän niiden tietojen pohjalta ja pyrin siihen, että määritelmä vastaa *kohdunlaskeuman* suomenkielistä määritelmää.

<p>kohdunlaskeuma kohdun laskeutuminen emättimeen tai ulos emättimestä *</p>	<p>rahim sarkması rahimin aşağıya doğru inmesi ve hatta vajinadan dışarıya çıkması **</p>
---	--

Joitakin suomenkielisiä määritelmiä käänsin turkinkielelle suoraan. Esimerkiksi *lasketun ajan* turkinkielinen määritelmä oli sen verran pitkä, että koin suoran käännöksen olevan selkein vaihtoehto. Sellaisten määritelmien perässä ei ole lähdeviittausta.

<p>laskettu aika synnytyksen arvioitu ajankohta, taval- lisesti 40 viikkoa viimeisten kuukautis- ten alkamispäivästä *</p>	<p>tahmini doğum tarihi doğumun tahmin edilen tarihi genelde son adetini başladığı tarihten itibaren 40 haftadır</p>
---	---

Joidenkin termien, kuten *kohdunkaula*, *kohdunsuu*, *kohtuontelo*, määritelmät jätin pois. Toisaalta aika ei riittänyt määritelmien laatimiseen ja toisaalta ne ovat termejä, joiden merkitys yleensä tunnetaan yleisesti.

4.7 Sanaston tarkistus ja palautteet

Opinnäytetyöni toisena ohjaajanani toimi auktorisoitu suomi-turkki-suomi kielenkääntäjä. Hän ohjasi ja neuvoi minua sanastoon liittyvissä asioissa ja tarkasti

valmiin sanastoni. Lisäksi pyysin kolmea asioimistulkkia lukemaan sanastoni läpi ja kertomaan mielipiteensä. Kaikilta kolmelta tulkilta sain positiivista palautetta. Hyvänä ja luotettavana asiana pidettiin sitä, etten ollut itse laatinut määritelmiä vaan sanaston määritelmät pohjautuivat asiantuntijoiden laatimiin määritelmiin. Myös termien valintaa pidettiin hyvänä ja tärkeänä. Keskusteluissa tulkkiensa kanssa selvisi, että muutamat käsitteet olivat usein epäselviä asiakkaille kuten esimerkiksi termit *kuukautiskierto*, *papanäyte* ja *niskaturvotuksen mitaus*. Tulkit olivat sitä mieltä, että tulkkauksen tarkkuus on hyvin tärkeää, jotta asiakkaalle ei jää epäselväksi mitä milläkin käsitteellä tarkoitetaan. He uskoivat, että tästä sanastosta tulee olemaan hyötyä heille tulkkaukseen valmistautumisessa, tulkkauksessa ja tulkkauksen reflektoinnissa.

5 POHDINTA

Sanaston valmistaminen ja terminologiseen sanastotyöhön perehtyminen oli minulle hyödyllinen oppimisprosessi, jonka aikana koin kehittyväni myös tulkki-
na. Sain eväitä siihen miten voin tulkkaukseen valmistautuessani hyödyntää
käsitekaavioita.

Uskon, että laatimaani lisääntymisterveyden sanastoa tulkit voivat hyödyntää
tulkkaukseen valmistautuessaan ja tulkkaustilanteissa. Vaikka tulkin tehtävänä
ei ole selittää asiakkaalle, jos hän ei ymmärrä jotain asiaa vaan selittäminen on
viranomaisen tehtävä, niin kyllä tulkin on hyvä tietää mitä milläkin termillä oike-
asti tarkoitetaan. Esimerkiksi kun puhutaan papanäytteestä, aina ei välttämättä
riitä, että tulkki tulkkaa ”papanäytteen”. Itse olen ollut tilanteessa, jossa on sel-
vinnyt, ettei asiakas ei ollut ymmärtänyt mitä papanäytteen ottaminen oli tarkoit-
tanut, vaikka lääkäri oli selittänyt ja tulkki tulkannut. Jos tulkki tulkkaa selityksen
”sinne päin”, voi käydä niin, että asiakkaalle jää epäselväksi mitä hänelle teh-
dään.

Tärkeätä on, että asiakas ymmärtää vastaanotolla käsitellyt asiat mutta yhtä
tärkeää hänen on ymmärtää myös mahdolliset jatko-ohjeet. Esimerkiksi lapset-
tomuushoitojen yhteydessä annetaan tarkat ohjeet miten asiakkaiden tulee toi-
mia, oli kyse sitten lääkkeiden ottamisesta tai sukupuolisesta kanssakäymises-
tä. Tulkin tulkkauksen tarkkuudella on suuri merkitys, koska kyseessä on mah-
dollinen uuden ihmisen alkuun saattaminen. Tai sitten kun uusi ihminen on saa-
nut alkunsa ja neuvolassa kysytään vanhempien halua osallistua sikiöseulon-
toihin ja kerrotaan rakenneultraäänitutkimuksesta, on tulkin hyvä tulkata tarkasti
myös tuolloin. Mikä ultraäänitutkimus milloinkin on kyseessä...

Tulkit voisivat käyttää sanastoani myös yhteistyönsä pohjana. Eli, toiset tulkit
voisivat täydentää minun aloittamaani sanastoa lisäämällä siihen itse tarpeel-
liseksi kokemiaan termejä. Sanastoahan voisi laajentaa vaikka kuinka laajaksi.
Ja yhteistyöstä olisi se hyöty, että tulkit käyttäisivät lähtökielisisistä termeistä sa-
moja tulokielen vastineita eikä niin, että jokainen tulkki käyttää eri vastinetta.
Sanastoani voivat mielestäni hyödyntää muunkin kielen tulkit kuin turkinkielen

tulkit. Koska olen jo laatinut suomenkielisten termien määritelmät, heidän tarvitsisi vain löytää omankieliset vastineet ja määritelmät. Ja lisäksi tällaisia sanastoja voisi valmistaa myös muista aihealueista, kuten esimerkiksi sisätauteihin, puheterapiaan ja fysioterapiaan liittyviä sanastoja.

Yksi asioimistulkin ammattisäännöistä on, että tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan. Sanastojen valmistaminen sekä omaksi että muiden tulkkien hyödyksi on mielestäni tulkin oman ammattitaidon kehittämistä.

LÄHTEET

- Apter, Dan; Eskola, Meri-Sisko; Säävälä, Minna; Kettu, Niina 2009. Maahanmuuttajien lisääntymis- ja seksuaaliterveyden edistäminen. Väestöliiton Toimintasuunnitelma. Viitattu 25.1.2015. <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/6d48562fb987a832736572f4c16acaa8/1421950270/application/pdf/906852/maahanmuuttajien%20seksuaaliterveys.pdf>
- Apter, Dan; Kaimola, Kari; Väisälä, Leena (toim.) 2006. Seksuaalisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Asioimistulkkin ammattisäännöstö 2013. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Viitattu 25.1.2015. https://sktl-fi.directo.fi/@Bin/280271/Asioimistulkkin_ammattiss%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6st%C3%B6.pdf
- Brusila, Pirkko 2008. Seksuaalisuus eri kulttuureissa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hedelmöityshoitolaki 2006/1237, 22.12.2006 Viitattu 5.9.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061237>
- Hietanen, Kaarina 2007. Tulkkausviestintä ammattina. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa oli käänös. Tampere: Yliopistopaino.
- Kielilaki 2003/423, 6.6.2003. Viitattu 25.1.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030423>
- Klemetti, Reija & Hakulinen-Viitanen, Tuovi (toim.) 2013. Äitiysneuvolaopas. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.9.2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=1
- Klemetti, Reija & Raussi-Lehti Eija (toim.) 2014. Edistä, ehkäise ja vaikuta. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014 – 2010. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.9.2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO.pdf?sequence=1
- Komulainen, Jorma 2011. Tautiluokitus ICD-10. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 15.10.2015.

<https://www.thl.fi/documents/10531/1449887/ICD-10.pdf/8091c7cc-fda6-4e86-8ef9-7790d8d6a1a2>

Kosunen, Elise 2006. Seksuaaliterveyden edistäminen Suomessa. Muistio seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelmaa laativaa työryhmää varten. Helsinki: Stakes. Kotimaisten kielten keskus i.a. Viitattu 18.9.2015.

http://www.kotus.fi/kielitieto/kielenhuolto_ja_kielitoimisto/mita_yleiskieli_on

Käypä hoito 2015. Raskaudenkeskeytys. Viitattu 5.9.2015.

<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/potilaalle/suositus?id=khp00025>

Laki raskauden keskeyttämisestä 1970/239, 24.3.1970. Viitattu 5.9.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700239>

Leinonen, Satu 2007. Asioimistulkkaus – Paljon muutakin kuin asioimisen tulkkausta. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa oli käänös. Tampere: Yliopistopaino 294–304.

Lääketieteen termit 2002. Duodecimin selittävä sanakirja. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: Kustannus Oy Duodecim 2002.

MOT sanakirja 2015. Käsite. Viitattu 19.9.2015.

<https://mot.kielikone.fi.anna.diak.fi/mot/diakonia/netmot.exe>

Nuopponen, Anita 1999. Mihin terminologian teoriaa ja menetelmä voidaan hyödyntää. Toimikunnista termitalkoisiin, 91–98. Viitattu 19.9.2015.

http://lipas.uwasa.fi/~atn/papers/artikkelit/LinkedDocuments/Nuopponen_Menetelma_TSK99.pdf

Sanastokeskus TSK ry 2006. Terminologian sanasto. Viitattu 19.9.2015.

<http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>

Sanastokeskus TSK ry 2006. Termipankki. Käsite. Viitattu 16.9.2015.

<http://www.tsk.fi/tepa/netmot.exe?UI=figr&height=156>

Sanastokeskus TSK ry i.a. Sanastotyö – mitä, miksi ja kenelle? Viitattu

25.1.2015. http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastoty%C3%B6_-_mit%C3%A4%2C_miksi_ja_kenelle%3F-8.html

Sanastokeskus TSK ry i.a. Termipankki. Vastine. Viitattu 18.10.2015.

<http://www.tsk.fi/tepa/netmot.exe?UI=figr&height=156>

- Suhonen, Satu 2010. Raskaudenehkäisy synnytyksen jälkeen. Lääkärilehti 38, 3033 – 3035. Viitattu 5.9.2015. Saatavissa <http://www.nelliportaali.fi>, Suomen lääkäri-lehti -aineisto.
- Suomen YK-liitto, i.a. Terveys. Viitattu 1.2.2015. <http://www.ykliitto.fi/yk70v/sosiaalinen/terveys>
- Terveystieteiden tutkimuskeskus 2010/1326, 30.12.2010. Viitattu 5.9.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- THL 2014. Seksuaali- ja lisääntymisterveys. Viitattu 5.9.2015. <https://www.thl.fi/fi/web/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/ajankohtaista/seksuaali-ja-lisaantymisterveyden-toimintaohjelma-2014-2020>
- Tiitinen, Aila & Unkila-Kallio, Leila 2011. Hedelmöityshoidot. Duodecim. Viitattu 5.9.2015. http://www.terveysportti.fi/anna.diak.fi:2048/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=inf04496&p_selaus=18737
- Vehmaslehto, Inkeri 2010. Käännösteoria, ammattikielet ja monikielisyys. VAKKI:n julkaisut, N:o 37. Vaasa, 367. Viitattu 18.10.2015. http://www.vakki.net/publications/2010/VAKKI2010_VehmasLehto.pdf
- WHO 2015. World Health Organization. About WHO. Viitattu 4.8.2015. <http://www.who.int/about/en/>
- YSA i.a. Viitattu 15.10.2015. <http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>

LIITE 1: LISÄÄNTYMISTERVEYDEN SANASTO SUOMI–TURKKI

<p>alkio varhaisessa kehitysvaiheessa oleva yksilö, jonka elimet ovat muodostumassa (hedelmöityksestä noin 8 viikon ikään) *</p>	<p>embriyo başlangıç hücre bölünmesinden, gebeliğin ilk 8 haftasına kadar döllenmiş yumurta ***</p>
<p>alkionsiirto alkio(ide)n siirtäminen kohtuonteloon hedelmättömyyttä hoidettaessa *</p>	<p>embriyo transferi laboratuarda döllen embriyonun rahim içine aktarılması **</p>
<p>alkiodiagnostiikka (PGD), preimplantaatiagnostiikka perinnöllisen taudin tai kromosomipoikkeavuuden tutkiminen koeputkihedelmöityksessä alkioista ennen sen siirtämistä kohtuun *</p>	<p>embriyoda genetik tanı (PGT), preimplantasyon genetik tanı tüp bebek uygulaması sırasında embriyonun rahime yerleştirilmesinden önce genetik testle genetik hastalıkların ve kromozomal yapı bozukluklarının tespit edilmesi **</p>
<p>estrogeni naiselle ominaisia kehonpiirteitä ja -toimintoja ylläpitäviä ja mm. kohdun toimintoja sääteleviä hormoneja *</p>	<p>östrojen yumurtalıklar tarafından salgılanan, kadınsal cinsel karakterlerin ve döngülerin düzenli işlemlerini sağlayan bir hormon (Topalismailoglu 2007)</p>
<p>endometriooosi kohdun limakalvon (endometriumin) tappaisen kudoksen esiintyminen normaalin sijaintipaikkansa ulkopuolella *</p>	<p>endometriosis normalde rahim içinde bulunması gereken endometrium hücrelerinin, vücudun değişik yerlerinde bulunması hastalığı **</p>
<p>follikeli rakkula, rauhasrakkula *</p>	<p>folikül kesecik, küçük kese şeklindeki yapı (Nedir ne demek i.a)</p>
<p>Graafin follikeli kypsän vaiheen munarakkula, jossa on nestettä sisältävä ontelo *</p>	<p>Graff folikülü içinde sıvı bulunan ve folikül hücreleri ile çevrili olan kesecik, olgun folikül (Nedir ne demek i.a)</p>
<p>hedelmöitys fertilisaatio; munasolun ja siittiön yhtyminen *</p>	<p>döllenme yumurta ile spermatozoidin bir araya gelerek tek bir hücre oluşması (fertilizasyon) **</p>
<p>inseminaatio siittiöiden vieminen munasolun yhteyteen *</p>	<p>inseminasyon döllenmeyi oluşturmak için spermatozoidlerin yumurtaların yanına konulması **</p>
<p>istukka kohdun sisäpintaan raskauden ajaksi kiinnittynyt elin, jonka kautta aineet vaihtuvat sikiön ja äidin verenkierron välillä *</p>	<p>plasenta döl yatağında anne ile embriyo arasında madde alışverişini sağlayan bağ (Dersimiz 2003 - 2015)</p>

IVF (in vitro fertilization) koeputkihedelmöitys *	IVF tüp bebek işleminen **
katetri taipuisa putki, jonka avulla johdetaan nesteitä onteloista tai onteloihin; erityisiä suonten ja tiehyiden sisäisiin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin käytettyjä putkia *	kateter vücut boşluklarına teşhis ve tedavi gayesiyle özellikle damarlar içine ilaç ve sıvı vermek ve bunlardan sıvı almak için özel hazırlanmış borular (Nedir 2015)
keinohedelmöitys, keinosiemennys siittiöiden vieminen naisen emättimeen tai kohtuun (muuten kuin yhdynnässä) *	suni dölleme, aşılama sperm hücrelerin bir enjektör yardımıyla kadının rahmine yerleştirilmesi (Brüksel tüp bebek ve sağlık merkezi 2013)
keltarauhanen ovulaatiossa puhjenneen munarakkulan soluista kehittyvä kellertävä soluryhmä *	sarı cisim korpus luteum; yumurta salgıladıktan sonra folikülün dönüştüğü yapı ***
keltarauhashormoni keltarauhasen ja istukan erittämiä hormoneja *	progesteron sarı cisim tarafından salgılanan ana hormon **
keskenmeno raskauden spontaani keskeytyminen ennen 22. raskausviikon loppua tai sikiön painon ollessa alle 500 g *	düşük 22nci gebelik haftasından önce veya cenin 500 gram ağırlığa ulaşmadan önce gebeliğin sonlanması **
keskosen lapsi joka syntyessään painaa vähemmän kuin 2500 g; ennen raskausviikkoa 37+0 syntynyt lapsi *	prematüre bebeğin doğumda 2500 gramdan hafif olması; gebeliğin 37. haftasından önce doğan bebek (Uzunoğlu 2009)
koeputkihedelmöitys (IVF) munasolun hedelmöittäminen elimistön ulkopuolella *	tüp bebek (IVF) yumurtaların spermiler ile laboratuvar ortamında birleştirilmesi (Florence Nightingale hastaneleri 2011)
kohdun limakalvo (endometrium) kohdun sisäpintaa peittävä limakalvo *	rahim zarı (endometrium) rahimin içini kaplayan zar **
kohdunkaula	rahim boynu
kohdunkaulakanava	rahim boynu kanalı
kohdunkaulan heikkous raskaudenaikainen kohdunkaulan taipumus avautua (voi johtaa keskenmenoon tai ennenaikaiseen synnytykseen) *	rahim ağzı yetmezliği hamilelikte rahim ağzının normalden daha geniş açıklıkta olması (bebeğin düşmesine ya da erken doğumuna neden olabilir)
kohdunlaskeuma kohdun laskeutumisen emättimeen tai ulos emättimestä *	rahim sarkması rahimin aşağıya doğru inmesi ve hatta vajinadan dışarıya çıkması **

kohdunsuu	rahim ağız
kohdunulkoinen raskaus raskaus, jossa hedelmöitynyt munasolu (alkio) kehittyy muualla kuin kohtuontelossa *	dış gebelik döllenmiş yumurtanın rahim dışında başka bir dokuya yerleştikten sonra o bölgede gelişmesi **
kohtuontelo	rahim içi boşluğu
kuukautiskierto jakso, jonka aikana naisen kuukautiset tulevat kerran. Kierron pituus on yleensä 23–35 päivää, keskimäärin 28 vuorokautta. Kuukautiskierron katsotaan alkavan ensimmäisestä kuukautisvuotopäivästä ja päättyvän seuraavan kuukautisvuodon alkamispäivään. (Väestöliitto 2015)	adet döngüsü bir adetın başlangıcından bir sonraki adet kanamasının başladığı ilk güne kadar olan süreyi içerir ve ortalama 28 gündür. Bu süre kişiden kişiye farklılık gösterip 21 ile 35 gün arası normal olarak kabul edilir. *
lapsettomuus raskauden alkamatta jääminen, vaikka pari on viettänyt vuoden ajan säännöllistä sukupuolista yhteiselämää ilman raskaudenehkäisyä; hedelmättömyys; infertiliteetti *	kısırlık bir yıl boyunca herhangi bir korunma olmaksızın, düzenli cinsel ilişkiye rağmen gebelik elde edilmemesi; infertilite **
laskettu aika synnytyksen arvioitu ajankohta, tavallisesti 40 viikkoa viimeisten kuukautisten alkamispäivästä *	tahmini doğum tarihi doğumun tahmin edilen tarihi, genelde son adetın başladığı tarihten itibaren 40 haftadır
mikrohedelmöitys (ICSI) siittiöiden vieminen (ohuella pipetillä) munasolun sisään *	mikroinjeksiyon (ICSI) spermatozoidin yumurtanın içine enjekte edilmesi **
monisikiöraskaus raskaus, jossa sikiöitä on enemmän kuin yksi *	çoğul gebelik rahimde birden fazla embriyonun olması (Vardar 2010)
munanjohdin parillinen putki, joka kulkee munasarjan vierestä kohdun ylänurkkaan *	fallop tüpü yumurtalıklar ile rahim arasında uzanan bir kanaldır (Mitra i.a.)
munarakkula munasarjan kuoriosassa sijaitseva soluryhmä, jonka sisälle ilmaantuu kypsässä vaiheessa nesterakkula *	yumurta keseciği yumurtalıklarda oluşan içinde yumurta hücrelerini barındıran kesecik
munasarja naisen sukupuolirauhanen, lantion yläosassa oleva parillinen elin, johon muodostuu munarakkuloita ja jossa syntyy estrogeeneja ja keltarauhashormoneja *	yumurtalık rahmin iki tarafında bulunan, içinde yumurtalar oluşan, östrojen ve progesteronun salgılayan kadın üreme organıdır (Cetad i.a.)

<p>munasarjojen monirakkulatauti; polykystinen munasarjaoireyhtymä oireyhtymä, jolle ovat ominaisia molempien munasarjojen puhkeamattomat rakkulat, ovulaatioiden ja kuukautisten epä-säännöllisyys sekä usein hirsutismi ja hedelmättömyys *</p>	<p>polikistik over sendromu; çok sayıda kist içeren yumurtalık yumurtalıklarda irileşme ve bir çok küçük kist oluşumu ile kişide ovulasyon ve adet düzensizliği, kıllanma ve kısırılık gibi bir takım hormonal problemlere zemin hazırlama durumudur **</p>
<p>munasolu; oosyytti naisen sukusolu *</p>	<p>yumurta, oosit kadin cinsel hücresi **</p>
<p>munasolujen luovutus</p>	<p>yumurta bağışi, yumurta donasyonu</p>
<p>myooma lihaskasvain *</p>	<p>miyom ur **</p>
<p>niskaturvotuksen mittaus (lyh. NT) raskausviikoilla 10–14 kaikukuvauksessa tehty sikiön niskan ihopoimun paksuuden mittaus, jota on käytetty kromosomipoikkeavuuksien ja epämuodostumien seulontatutkimuksena *</p>	<p>ense kalınlığı ölçümü gebeliğin 10-14 haftaları arasında yapılan, eko görüntüleme ile bebeğin ense kalınlığının ölçülmesine dayanan ve olabilecek kromozom anomalileri hakkındaki riskleri belirten bir test</p>
<p>ovulaatio munarakkulan puhkeaminen ja sitä seuraava munasolun irtoaminen munasarjasta *</p>	<p>ovulasyon yumurtaliktan yumurtanın salınması işlemi, yumurtlama ***</p>
<p>ovulaation induktio hormonihoidolla aikaansaatu munasolun kypsyminen ja irtoaminen *</p>	<p>ovulasyon indüksiyonu yumurtalıkların ilaçlarla uyarılarak çalıştırılması işlemi **</p>
<p>papakoe kohdunkaulan solumuutosten toteamiseksi tehtävä tutkimus, jossa tutkitaan emättimen pohjukasta, kohdunsuusta ja kohdunkaulan kanavasta otettu värjätty irtosolunäyte (papanäyte) *</p>	<p>pap smear testi, papsmir rahim ağzını değerlendirmek ve enfeksiyonlar, kanser ve kanser öncüsü durumları kontrol etmek için rahim ağzına, vajinaya ve rahim boynu kanalına dökülmüş olan hücrelerden örneklerin alınıp, anormal hücrelerin saptanması **</p>
<p>pre-eklampsia; raskaustoksemia raskauden 24. viikon jälkeen ilmenevä sairaus, jonka oireita ovat verenpaineen nousu, proteiinivirtsaisuus ja turvotus *</p>	<p>preeklampsi; gebelik zehirlenmesi hamileliğin 24. haftasından sonra ortaya çıkan, yüksek tansiyon, şişlik ve idrarda fazla miktarda protein oluşumu ile karakterize bir hastalıktır</p>
<p>rakenneultraäänitutkimus tutkimus, jossa katsotaan sikiön rakenteet järjestelmällisesti, arvioidaan sikiön kasvu ja lapsiveden määrä sekä katsotaan istukan sijainti kohdussa (HUS i.a)</p>	<p>yapısal anomali ultrasonografisi bebeğe olabilecek yapısal bozuklukları, bebeğin normal büyümekte olup olmadığını ve rahimde yeterli amnion sıvısı bulunup bulunmadığını saptamaya yönelik bir tarama (RIVM 2011)</p>

<p>raskaudenkeskeytys abortti; raskauden keskeytys ja sikiön poistaminen toimenpiteen tai lääkkeen avulla *</p>	<p>kürtaj rahim içerisindeki ceninin tıbbi müdahale ile alınmasıdır **</p>
<p>siemenjohdin puolisen metriä pitkä ohut lihaseinäinen putki, jonka kautta siittiöt kulkevat lisäkiveksestä virtsaputkeen *</p>	<p>sperm kanalı yaklaşık 50 cm kadar uzunluğu olan, duvar yapısının önemli kısmı kastan oluşan spermleri epididimisten idrar kanalına ileten kanal (Genitalsigil 2007)</p>
<p>siemenneste, sperma siemensyöksyssä purkautuva, soluista ja siemenplasmasta koostuva erite *</p>	<p>semen, meni içinde erkek cinsiyet hücrelerinin bulunduğu, ejakülasyon esnasında dışarı atılan sıvı; er suyu **</p>
<p>siemennesteanalysi miehen lapsettomuuden perustutkimus jossa määritetään siittiötiheys eli siittiöiden määrä / ml, siittiöiden liikkuvuus ja morfologia eli muoto sekä siittiövastaineiden esiintyminen (Mehiläinen i.a.)</p>	<p>semen analizi erkek infertilitesi araştırmasında semenin yoğunluğu, yani spermlerin sayısı / ml, hareketliliği, ve morfolojisi (yapısı) ve antisperm antikor bulguları değerlendirilmesidir. **</p>
<p>siemennesteen pesu liikkuvien siittiöiden erottaminen siemennesteen liikkumattomista siittiöistä, muista soluista ja siemenplasmasta (Mehiläinen i.a.)</p>	<p>sperm yıkama semende hareketli olan spermlerin hareketsiz olan spermlerden, diğer hücre ve salgılardan ayrılması.</p>
<p>siittiö koiraan sukusolu *</p>	<p>sperm erkek üreme hücresi</p>
<p>sikiökalvo</p>	<p>gebelik kesesi</p>
<p>sikiöseulonta raskaana oleviin nahiin kohdistettuja seulontatutkimuksia, joiden tavoitteena on huomata sikiön sairaus tai vamma (Oriola 2015)</p>	<p>prenatal (doğum öncesi) tarama hamile kadınlara embriyoda hastalık veya sakatlığın tespit edilmesi amacıyla yapılan testler</p>
<p>sisäsynnyttimet naisen sisäiset sukupuolielimet: munasarjat, munanjohtimet, kohtu ja emätin *</p>	<p>iç üreme organları iç genital sistem: yumurtalıklar, tüpler, rahim ve vaginadan oluşur **</p>
<p>sterilointi lisääntymiskyvyttömäksi tekeminen, munanjohtimien tai siemenjohtimien katkaisu tai tukkiminen *</p>	<p>sterilizasyon kısırlaştırma, fallop tüplerinin ya da sperm kanallarının bağlanması ya da tıkanması **</p>

tsygootti, hedelmöittynyt munasolu kahden sukupuolisolun yhtyessä muodostuva solu *	zigot, döllennmiş yumurta sperm ve yumurtanin birleşmesi ile oluşan hücre **
tuulimuna hedelmöitynyt munasolu, josta kehittyvät kohtuun vain istukka ja kalvot mutta ei alkiota *	boş gebelik gebelik kesesini oluşturan zar ve plasenta oluşurken bu yapıların içinde bir bebeğin bulunmamasıdır **
varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus tutkimus, jonka tarkoituksena on varmistaa, että sikiö on elossa, varmentaa raskauden kesto ja todeta sikiöiden lukumäärä (THL 2009, 3)	gebeliğin erken haftalarında yapılan genel ultrasonografi bebeğin yaşıyor olmasını, gebeliğin süresini ve embriyo sayısını tesbit etmek amacıyla yapılan bir inceleme
vitriфикаatiomenetelmä munasolujen ja alkioiden pakastusmenetelmä, jossa solut eivät varsinaisesti jäädy vaan lasittuvat (Jylhä ym 2009;125(2):160-3)	vitrifikasyon embriyolarin buz kristalleri oluşumuna fırsat verilmeden dondurulma yöntemi (Brüksel tüp bebek ve kadın sağlığı merkezi 2013)
yhdistelmäseulonta kromosomipoikkeavuuksien seulontamenetelmä (THL 2009, 4)	ikili test, kombine test kromozom anomali taraması

RASKAUDENEHKÄISYMETEMLÄT = GEBELİĞİ ÖNLEME YÖNTEMLERİ	
raskauden ehkäisy raskauden alkamisen ehkäisy estämällä joko hedelmöitys tai hedelmöityneen munasolun kiinnittyminen kohtuun *	gebeliği önleme döllennmeyi yada döllennmiş olan yumurtanin rahime yuvalanmasını engelleyerek gebeliği önlemek
ehkäisykapseli ihon alle asetettava, progestiinia sisältävä, usean vuoden ajan raskautta ehkäisevä kapseli *	deri altı kapsülü deri altına yerleştirilmesi ile gebelikten korunmayı sağlayan, progesteron hormonu içeren, kapsül **
ehkäisyrenkas emättimeen asetettava, estrogeenia ja progestiinia hiljalleen vapauttava ja siten raskauden alkamista ehkäisevä renkas *	gebelik önleyici vajinal halka vajina içerisine yerleştirilen, yavaşça östrojen ve progestin hormonları salarak gebeliği önleyen halka
ehkäisytabletti, ehkäisy pilleri raskauden alkamista ehkäisevä pilleri tai tabletti *	doğum kontrol hapi gebelikten korunma hapi

hormonikierukka kohdunsisäinen ehkäisin, jonka rungossa on keltarauhashormonia kohdun limakalvolle hitaasti vapauttava sylinteri *	hormonlu spiral rahimin içine yavaşça progestin hormonu salgılayarak hamileliđi önleyen bir spiral türüdür (Art Tıp Merkezi i.a)
jälkiehkäisy yhdynnän jälkeinen raskauden ehkäisy, jossa hedelmöityneen munasolun kiinnityminen kohtuonteloon estetään *	acil korunma cinsel ilişkidenden sonra döllenmiş olan yumurtanın rahime yapışmasını engelleyerek gebeliđi önlemek (DEDE 2013)
jälkiehkäisytabletti "katumuspilleri"; suuriannoksen progestiinitabletti, joka otetaan mahdollisimman pian yhdynnän jälkeen raskauden ehkäisemiseksi *	ertesin gün hapı yüksek dozajda progestin içeren, cinsel ilişkidenden sonra gebeliđin önlenmesi için mümkün olduđu kadar çabuk alınması gereken hap
kierukka kohdun sisään asetettävä raskautta ehkäisevä metalli- tai muoviesine *	spiral rahim içine takılan hamileliđi önleyen metal ya da plastik cisim
minipilleri ainoastaan progestiinia sisältävä ehkäisytabletti *	mini pill, mini hap yalnızca progesteron içeren doğum kontrol hapı
turvaseksi seksuaalinen kanssakäyminen, jossa pyritään ehkäisemään sukupuolitautilien tarttumista esim. kondomin käytön avulla *	güvenli seks cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunarak, mesela prezervatif kullanarak, cinsel ilişkide bulunmak (Cisead 2014)
yhdistelmäpilleri ehkäisytabletti, joka sisältää sekä estrogeenia että progestiinia *	kombine doğum kontrol hapı östrojen ve progesteron içeren doğum kontrol hapı

SUKUPUOLITAUDIT = CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR	
sukupuolitauti sukupuoliyhdynnässä tarttuva tauti *	cinsel yolla bulaşan hastalık cinsel temasla bulaşan hastalık
genitaaliherpes	genital herpes, uçuk
klamydia	klamidya
kuppa (syfilis)	frengi (sifiliz)
tippuri	gonore (bel sođukluđu)
kondylooma	kondilom

ROKOTUKSIA = AŞILAR	
kurkkumätä (difteria)	kuşpalazı (difteri)
jäykkäkouristus (tetanus)	tetanoz
hinkuyskä	boğmaca
polio	çocuk felci
aivokalvontulehdus	menenjit
tuhkarokko	kızamık
vihurirokko	kızamıkçık
sikotauti	kabakulak

Lähteet (Sanasto):

Art Tıp Merkezi i.a. Makaleler. Viitattu 5.10.2015.

<http://www.arttipmerkezi.com/makaleler/jinekoloji/99-etkili-ve-kullanimi-kolay-bir-dogum-kontrolu-hormonlu-spiral>

Brüksel tüp bebek ve kadın sağlığı merkezi 2013. Aşılama yöntemi ve uygulama şekli. Viitattu 3.10.2015. <http://www.brukseltupbebek.com/asilama-yontemi-ve-uygulama-sekli>

Brüksel tüp bebek ve kadın sağlığı merkezi 2013. Vitrifikasyon yöntemi. Viitattu 4.10.2015. <http://www.brukseltupbebek.com/vitrifikasyon-yontemi/>

Cetad i.a. Kadın cinsel anatomisi nedir? Viitattu 7.10.2015.

<http://www.cetad.org.tr/news.aspx?detail=35>

Cisead 2014. Güvenli Cinsel İlişki (Seks). Viitattu 18.10.2015.

<http://www.cisead.org/cinsel-saglik/guvenli-cinsel-iliski-seks.html>

DEDE 2013. Ertesi gün hapi. Viitattu 18.10.2015.

<http://www.doktorsitesi.com/makale/ertesi-gun-hapi-98199>

Dersimiz 2003–2015. Plasenta. Viitattu 3.10.2015.

<http://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/Plasenta-Nedir-6052.html#.VhK5Ufntmko>

- * Duodecim 2015. Termit ja sanakirjat. Kustannus Oy Duodecim. Saatavissa www.nelliportaali.fi, Terveysportti-aineisto
- ** Eserdağ 2004. <http://www.jinekolognet.com/infertilite-kisirlik.asp>
- Florence Nihgtingale hastaneleri 2011. In Vitro Fertilizasyon. Viitattu 3.10.2015. <http://www.florence.com.tr/tupbebek/embriyoloji-laboratuvar/in-vitro-fertilizasyon.html>
- Genitalsigil 2007. Genital siğil, HPV. Viitattu 5.10.2015. http://www.genitalsigil.net/erkek_anatomisi_penis_hpv.html
- HUS i.a. Sairaanhoito. Raskausajan sairaalakäynnit. Viitattu 5.10.2015. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/synnytykset/vauvamatkalla/sairaalakaynnit/seulontaultraaanitutkimukset/rakenneultraaanitutkimus/Sivut/default.aspx>
- Jylhä, Hanna; Tikkanen, Jaana & Kivijärvi, Anna 2009;125(2):160-3. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim. Artikkelin tunnus: duo97781 (097.781) Viitattu 3.10.2015. http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/haku;jsessionid=77FF9C2CEA08EB849EF80BAD67384C68?p_p_id=Article_WAR_DL6_Articleportlet&p_p_lifecycle=0&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_hakusan_a=tapausselostus&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_p_frompage=haku&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_viewType=viewArticle&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_tunnus=duo97781
- Mehiläinen i.a. Lapsettomuuden sanasto tutuksi. Viitattu 5.10.2015. <http://www.lapsettomuus.fi/#sanasto--siemennesteen-pesu>
- Mitra i.a. Kadın üreme organları. Viitattu 4.10.2015. <http://www.mitrasaglik.com.tr/tr/tibbibilgi.php?bilgi=101>
- Nedir 2015. Kateter. Viitattu 3.10.2015. <http://kateter.nedir.com/>
- Nedir ne demek i.a. Folikül. Viitattu 1.10.2015. <http://www.nedirnedemek.com/folik%C3%BCI-nedir-folik%C3%BCI-ne-demek>
- Nedir ne demek i.a. Graff folikül. Viitattu 1.10.2015. <http://www.nedirnedemek.com/graff-folik%C3%BCI-nedir-graff-folik%C3%BCI-ne-demek>
- *** Novaart 2015. Infertilite sözlüğü. Viitattu 6.9.2015. <http://www.novaarttupbebek.com/ivf-sozlugu/>

Oriola 2015. Sikiöseulonta. Viitattu 7.10.2015.

<http://www.raskaaksi.com/alkuraskaus/sikioseulonta/>

RIVM 2011. Yapısal Anomali Ultrasonografisi Hakkında Bilgi. Viitattu 5.10.2015.

<http://www.verloskundigenviandenstraat.nl/wp/wp-content/uploads/2013/08/Folder-20-weken-echo-Turks.pdf>

THL 2009. Sikiöseulonnat. Opas raskaana oleville. Viitattu 5.10.2015.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80233/5c58fa84-b408-429f-bfb9-5d55d9d3883e.pdf?sequence=1>

Topalismaıloglu 2007. Östrojen hormonu. Viitattu 2.10.2015. [http://www.e-](http://www.ejinekolog.com/hormon_bozuklugu/ostrojen.html)

[jinekolog.com/hormon_bozuklugu/ostrojen.html](http://www.ejinekolog.com/hormon_bozuklugu/ostrojen.html)

Uzunođlu 2009. Prematüre. Viitattu 18.10.2015.

http://www.bebekhastanesi.com/makale_detay.asp?MakaleID=43

Väestöliitto 2015. Kuukautiskierto. Viitattu 3.10.2015.

<http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/tytonkeho/kuukautiset/kuukautiskierto/>

Vardar 2010. Çođul gebelikler. Viitattu 27.9.2015.

<http://www.mehmetalivardar.com/?/cogul-gebelikler>